

วิกฤตโควิด-19 กับ การพลิกวิกฤตเป็นโอกาส

ศุภมาส พันธุ์ชัย*

ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมานี้ ประเทศไทยและนานาประเทศ ต้องเผชิญกับวิกฤตโรคระบาดครั้งใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้คนรอบด้าน ผู้คนมากมายต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับวิกฤตนี้ และแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประเทศต่าง ๆ ในการรับมือกับปัญหาโรคติดต่อร้ายแรงที่แพร่กระจายไปทั่วประเทศ และทั่วโลก บางประเทศก็ทำได้ดี บางประเทศก็รับมือด้วยความยากลำบาก แต่ถือเป็นบทพิสูจน์หนึ่งสำหรับมวลมนุษยชาติในการรับมือกับภัยพิบัติที่มาในรูปแบบของเชื้อโรคตัวเล็ก ๆ ไม่ใช่อุกกาบาตลูกใหญ่แบบในหนังภาพยนตร์ ที่วิกฤตจะคลี่คลายภายในสองชั่วโมงที่อยู่ในโรงภาพยนตร์ แต่ในชีวิตจริง ไม่มีอะไรที่ดูง่ายตายแบบในหนัง ไม่ได้มีความบังเอิญผสมความโชคดีที่จะค้นพบวิธีการรักษาได้อย่างรวดเร็ว แต่ถึงอย่างนั้น บุคลากรทางการแพทย์ในชีวิตจริงก็ยังคงพยายามอย่างหนักที่จะคิดค้นวิธีการรักษาโรคอุบัติใหม่นี้อย่างจริงจัง และทำให้มองเห็นภาพการแพทย์ที่ไร้พรมแดนอย่างแท้จริง องค์กรความรู้ต่าง ๆ ที่ถูกเผยแพร่ทุกวันเพื่อเป็นแนวทางและร่วมกันปรับเปลี่ยนยุทธวิธีรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีการส่งต่อทั้งอุปกรณ์และบุคลากรไปช่วยเหลือในพื้นที่ขาดแคลน รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศที่แสดงให้เห็นถึงน้ำใจและมนุษยธรรมของผู้คนโดยไม่เกี่ยงเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว และฐานะ เพราะในความเจ็บป่วย โรคไม่ได้เลือกผู้คนที่จะติดเชื้อจากปัจจัยพวกนี้ มีเพียงแค่สภาพร่างกาย และการดูแลตัวเองเท่านั้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรอดชีวิต และวิกฤตนี้ ทำให้ผู้คนได้ตระหนักว่า อะไรที่เป็นเรื่องสำคัญที่แท้จริงสำหรับเรามีชีวิตที่สมบูรณ์

แม้ว่าผลกระทบจากการติดเชื้อโควิด-19 จะส่งผล

ในวงกว้าง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ในวิกฤตนี้ก็ยังข้อดีอยู่บ้าง เพียงแต่พวกเราคงต้องเปลี่ยนมุมมองอย่างน้อยทุกอย่างก็ไม่ได้แย่ไปเสียหมด ปัญหาใหญ่ ๆ มากมาย ที่ผู้นำประเทศเคยพยายามแก้ไข แต่ไม่สำเร็จ เชื้อโรคตัวเล็ก ๆ กลับทำได้ ยกตัวอย่างเช่น น้ำในคลองที่เกาะเวนิส ประเทศอิตาลีที่ใสสะอาดขึ้น จากปริมาณนักท่องเที่ยวที่หายไป ค่าฝุ่นละออง หมอกควันในประเทศอินเดีย ที่ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดจากภาพถ่ายที่เผยแพร่ให้นายอดเขาเอเวอเรสต์ชัดเจนเป็นครั้งแรกในรอบสามสิบปี เพราะคนส่วนใหญ่หยุดอยู่กับบ้าน ไม่ออกมาใช้รถใช้ถนน ทำให้ปริมาณรถลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ท้องถนนในเมืองใหญ่หลายเมืองการจราจรดีขึ้นมาก และการที่สายการบินมากมายต้องหยุดให้บริการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้ปริมาณโอโซนในชั้นบรรยากาศโลกเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ต้นตอของปัญหามลพิษต่าง ๆ ล้วนเกิดจากน้ำมือของมนุษย์ แค่มนุษย์หยุดโลกก็จะฟื้นฟูกลับมาด้วยตัวเอง

ในข้อดีของการสาธารณสุขเอง ถ้าไม่มองในมุมที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันรับมือกับปัญหานี้ โดยการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุม และรับมือกับโรคระบาดแล้ว การปรับตัวต่าง ๆ ที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน ก็ส่งผลให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมจากนโยบาย อยู่กับบ้านต่าง ๆ (stay at home, work from home) เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรค ทำให้โรงพยาบาลจัดทำแคมเปญให้คนไข้มารับยาหลากหลายรูปแบบ ทั้งไปรับยาที่ร้านยาใกล้บ้าน การส่งยาให้ทางไปรษณีย์ หรือรับยา ณ จุดช่องทางด่วน เพื่อลดการแออัดในโรงพยาบาล ส่งผลให้ยอดผู้ป่วยที่มารับบริการในห้องตรวจผู้ป่วยนอกลดลง

* นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลกระบี่

การบริการฉับไวขึ้น สุขภาพจิตของผู้ให้และผู้ให้บริการดีขึ้น คุณภาพการให้บริการสูงขึ้น เพราะไม่ต้องทำงานแข่งกับเวลา อย่างเมื่อก่อน และผู้ป่วยโรคเรื้อรังไม่ต้องเสียเวลาทั้งวัน เพื่อมารักษาในโรงพยาบาล สามารถรับยาอยู่กับบ้านได้ เพราะวิกฤตโควิดนี้ แนวทางต่าง ๆ ถูกผลักดันและนำมาปฏิบัติ อย่างรวดเร็ว ถือเป็นข้อดีอย่างหนึ่งในวิกฤตครั้งนี้

ส่วนข้อด้อยอื่น ๆ เช่น มาตรการการดูแลสุขอนามัย ส่วนตัวของผู้คน มีการณรงค์ การสวมใส่หน้ากากอนามัย อย่างกว้างขวาง การรักษาความสะอาด ล้างมือบ่อย ๆ ทานอาหารด้วยอุปกรณ์ส่วนตัวไม่ปะปนกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็น ข้อดีที่ผู้คนสมควรปฏิบัติต่อไป แม้จะหมดช่วงวิกฤตไปแล้ว เพราะจะช่วยลดการติดต่อของโรคหลายโรคด้วยเช่นกัน ปัญหาการห้ามสูบบุหรี่ในโรงพยาบาล ก็ได้รับการแก้ไข ด้วยภาวะโควิดนี้ด้วยเช่นกัน สมัยก่อนแม้จะมีการติดป้าย ประกาศเตือนห้ามสูบบุหรี่ แต่ประชาชนก็ยังฝ่าฝืนสูบบุหรี่ ในโรงพยาบาลและสถานที่สาธารณะอยู่ดี แต่ตอนนี้ เมื่อทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัย การสูบบุหรี่ก็ทำไม่ได้ จึงช่วยลดการสูบบุหรี่ในที่ชุมชนไปได้พอสมควร ถือเป็นข้อดี ข้อหนึ่ง

ส่วนมาตรการ social distancing และมาตรการ จำกัดการเดินทางออกนอกพื้นที่ ก็มีส่วนช่วยลดการใช้ถนน และส่งผลช่วยลดอุบัติเหตุบนท้องถนนลงได้อย่างมีนัยสำคัญ ถือเป็นความสำเร็จในการแก้ปัญหาด้วยเช่นกัน ทั้งอุบัติเหตุ รถโดยสารประจำทาง หรืออุบัติเหตุรถตู้ ต่างก็ลดลง เมื่อไม่มี นักท่องเที่ยว คนขับไม่ต้องทำงานล่วงเวลา ไม่มีการหลับใน ระหว่างขับรถ เพราะมาตรการเคอร์ฟิวห้ามออกนอกเคหสถาน ในเวลาที่กำหนด

มีคำกล่าวที่ว่า คนที่ร่วมทุกข์กับเราในยามลำบากคือ มิตรแท้ ในช่วงเวลาที่ยากลำบากจากพิษเศรษฐกิจ และการระบาดของโรค “คนไทยไม่ทิ้งกัน” ก็ยังคงเป็นความจริงในทุก ยุคทุกสมัย ธารน้ำใจจากผู้คนมากมาย หลั่งไหลมาใน หลากหลายรูปแบบ ทั้งการบริจาคสิ่งของ เมื่อมีข่าวว่า บุคลากรทางการแพทย์ขาดแคลนเครื่องมือ ผู้คนก็ช่วยกัน บริจาค ทั้งเงิน และสิ่งของ มีการระดมทุน และการช่วยจัดหา อุปกรณ์ทั้งหน้ากากอนามัย แผ่นพลาสติกป้องกัน และการช่วย คิดค้นอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ บางกลุ่ม ที่ไม่สะดวกในการจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ ก็ช่วยเหลือโดย

การนำอาหาร ขนม เครื่องดื่มมาช่วยบริจาค ทั้งบุคลากร ทางการแพทย์ รวมถึงผู้ป่วยและญาติ ได้รับกันโดยทั่วกัน ขณะที่ข่าวสารจากต่างประเทศ ที่บางประเทศมีการขาดแคลน อุปกรณ์ต่าง ๆ จนส่งผลให้ยอดผู้เสียชีวิตพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้ว่าประเทศเหล่านั้นจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่เมื่อ เทียบกับประเทศเรา ที่ผู้คนยังเต็มไปด้วยน้ำใจไมตรีแล้ว แสดงให้เห็นว่า ความเจริญทางเทคโนโลยี ไม่ได้ช่วยพวกเราใน การรับมือกับวิกฤตครั้งนี้ได้เท่ากับความร่วมมือร่วมใจ ของผู้คนในประเทศที่รวยน้ำใจ แม้ประเทศเราจะไม่ได้รับราย ชาติดีพิ แต่ทุกคนก็ยังช่วยเหลือกัน ในสิ่งที่พอจะทำได้ แม้สถานการณ์การระบาดจะยังไม่จบ แต่ก็พอเริ่มเห็น แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ และพวกเราจะกอดคอเดินฝ่าวิกฤตนี้ ไปด้วยกัน